

Дмитро Малкович з внуком Васильком. Кадр з фільму «Плай».

допомагаючи військовим. Тому загалом не змінилося нічого. Умови стали більш жорсткими: більше болю, загроз та жертв, бо це гостра фаза війни, яку росія веде проти нас вже сотні років»¹.

Стрічка «Плай» завоювала найвищу нагороду минулорічного фестивалю «Dokuday», що проходив у Кракові, та, попри те, вона не розпіарена. Це й не дивно: справжній митець – скромний, для нього найважливіший і найцінніший сам творчий процес, а не призи й нагороди. Тож слід віддати належне згаданому фестивалю: фільм заслуговує на цю нагороду. В інтерв'ю журналістам фестивалю Єва Джишиашвілі розповіла про вибір героїв свого фільму (а саме від вибору залежить 80 відсотків успіху). «Ідея фільму з'явилась у 2014 році, коли я зрозуміла, як багато людей готові жертвувати своїм життям заради незалежності й свободи України. Це вразило мене, і я хотіла зрозуміти, в якому середовищі і як живуть та працюють ці сміливі люди.

Під час дослідження один мій друг познайомив мене з родиною Малковичів. Я відразу зрозуміла, що це мої герої. Їхня щирість та зовнішня простота укладу життя підкорили мене. Я б назвала це ніжністю, яка проявляється у стосунках між дорослими та дітьми, у любові до праці та землі, у прекрасній природі навколо. Навіть у тому, як вони приховували свій біль. На цьому тлі вгадувався залізний стрижень всередині героїв, драматичність подій, які вже сталися і які ще попереду. Цей контраст я і досліджувала»².

У фільмі немає авторського тексту й закадрового голосу: звукова доріжка – це переважно голоси природи та короткі фрази чи діалоги персонажів. Інформацію про персонажів дізнаємося з коротких розповідей-запитань малої Аннички чи запитань Василька й дідових відповідей.

¹ Пензій Альона. У фокусі – Єва Джишиашвілі. <https://docudays.ua/2022/news/intervyu/docu-ukraine-in-focus-eva-dzhyshyashvili/>
² Там само.

Лірика і драма генерації 1990-х

Анастасія Канівець

«Ти мене любиш?»

Режисерка і сценаристка Тоня Ноябрьова
 Оператор Віліус Мачюльскіс
 У ролях: Карина Химчук, Євген Бушмакін,
 Андрій Шабанов, Олександр Жила та ін.
 Виробництво: Family Production, 2023

Цьогорічне, 73-тє Берлінале (16–26 лютого) проходило під синьо-жовтим прапором: російсько-українська війна й протести в Ірані стали центральними його темами. Безпрецедентною була й українська присутність на фестивалі. Режисерка Катерина Горностаї увійшла до складу журі Generation 14plus, кінокураторка Саша Прокопенко – спеціальної нагороди Teddy Award. У програмі було представлено кілька українських фільмів, зокрема, документальні «Ми не згаснемо» Аліси Коваленко, «Залізні метелики» Романа Любого, «Східний фронт» Євгена Титаренка й Віталія Манського (копродукція Латвії, Чехії й України). Дві стрічки здобули нагороди: українсько-німецький документальний фільм Міли Жлуктенко й Данієля Асаді Фаезі «Прокидаючись у тиші» переміг у категорії «найкращий короткометражний фільм» у програмі Generation Kplus, «Це побачення» Надії Парфан отримало відзнаку міжнародного журі у рамках Berlinale Shorts. Кінострічки, як бачимо, переважно документальні – і, слід гадати, не випадково. Справа не лише у, відверто кажучи, проблемній нашій індустрії ігрового кіно та в тому, що технічно якісний документальний фільм на актуальну тему зробити легше. Важливо також, що саме такого роду кіно від нас найперше очікують: Україна – досі багато в чому «незнама земля», яку світовий глядач повинен нанести на свою «ментальну мапу». Тож і повинен спочатку розібратися, що ж це за країна така, і що в ній насправді відбувається. Певним чином вписується в цей суспільний запит і єдина повнометражна ігрова українська кінострічка на Берлінале, «Ти мене любиш?» Тоні Ноябрьової, представлена в програмі Rapogama. І хоча вона нагороди не здобула, прийнята була прихильно, й не лише через «українську прописку». Це тепла, трохи ностальгійна лірична драма про життя в непрості часи, про формування першої генерації доби незалежності. Час і місце дії, Київ незадовго до розпаду СРСР, може видатись складним для не-пострадянського глядача... а проте сама історія досить універсальна й розіграна так, що зрозуміла й близька кожному, хто пам'ятає власну юність.

Кадр з фільму «**Ти мене любиш?**». Сценаристка і режисерка Тоня Ноябрьова. Україна, 2023.

Карина Химчук у фільмі «**Ти мене любиш?**».

«Ти мене любиш?» – питання, яке часто ставлять світу на порозі дорослого життя. Задає його й Кіра, якій ще немає сімнадцяти, а проте яка вже має чималий життєвий досвід. Батько йде з родини до молодої коханки, вона сама з головою занурюється в майже доросле життя: навчання на акторському факультеті університету ім. І. Карпенка-Карого, перше кохання, перша спроба покинути рідний дім і пройти випробування побутом, що об нього розбилося не одне романтичне почуття... На питання, що чекає на дівчину попереду, авторка не дає чіткої відповіді: глядачеві пропонується самому домислити її майбутнє.

Дія розгортається в декораціях «перебудови», незадовго до проголошення незалежності України. Це у фільмі підкреслено лишається на другому плані: лише десь прозвучить радіо, між іншим повідомляючи про майбутній референдум. Насправді, відчуття змін розлите всюди, хоча його й не завжди відчуває Кіра, зайнята власним життям. А втім... сама вона і є втіленням цих змін, поколінням 1990-х. Перед нею, як і перед її країною, відкривається непросте й насичене життя. А ще Кіра – це втілення самої юності, з усіма її слабкими й сильними сторонами. Вона досі щиро, подитячому егоїстична, жадібно бере від життя те, що може, і не дуже хоче оглядатися назад. Є по-своєму чесною й сильною. І глядачеві віриться: героїня «впливе» в складному життєвому потоці того десятиліття. Хоча, схоже, в останній сцені фільму зі своєю юністю вона про-

Карина Химчук у фільмі «**Ти мене любиш?**».

щається. Перед неакторкою Кариною Химчук, виконавицею ролі Кіри, була поставлена не проста задача. Вона є центром і нервом фільму, задає його настрій і передає дух доби. За півтори години екранного часу вона з дівчинки, батьківської улюблениці, непомітно перетворюється на молоду жінку. Акторка змогла гармонійно передати цю трансформацію, не відпускаючи уваги глядача.

Окремим персонажем кінострічки є саме середовище. Знімальна група віддала чимало сил, щоб на екрані постала межа 1990-х, з її досі радянськими інтер'єрами (що їх і сьогодні можна побачити не в одній українській квартирі) та вже новою атмосферою в них. У фільмі багато гучних звуків, яскравих кольорів. Venus у виконанні Вапанагата тут звучить поруч із «Посміхнулась ти» Яремчука, а люрексова кофтинка чи власноруч розшита стразами джинсова куртка виступають правдивими носіями «настрою епохи». Так само своєрідним символом доби стає кіностудія ім. О. Довженка, де працює батько Кіри. Криза кінематографу, що також знаменує собою подекуди болючу зміну епох, – окрема сюжетна лінія. Студійний перегляд невдалого фільму (режисер явно втратив дух часу), символічні поминки по кіно (таке відбувалося в дійсності) – промовисті сцени, за якими глядач може реконструювати для себе повільне помирання кіноіндустрії. Яке зрештою обернулося здачею позицій та глядачів більш успішному й агресивному російському кіно, з відомими нам усім наслідками.

Епоха 90-х нині популярна в українських кінематографістів. «Носоріг» Олега Сенцова, «Я і Фелікс» Ірини Цілик, «Ля Палсіада» Філіпа Сотниченка... Кожен із них по-своєму успішний, кожен показує якусь грань цієї непростой доби. «Ти мене любиш?» пропонує свою: тут це час переходу, прощання з минулим і рух у майбутнє. І яким би непростим майбутнє не було – воно неunikне. Бо це і є життя.